

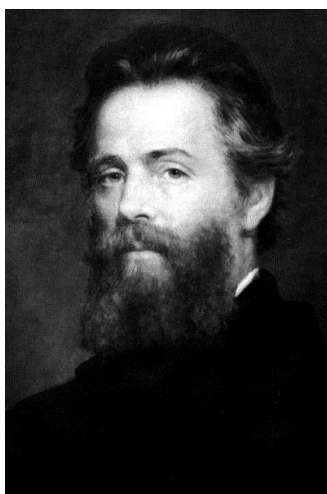
Almanac de Interlingua

Numero 64 – Junio 2015

Editor: Cláudio Rinaldi (almanacdeinterlingua@yahoo.com.br)

Bartleby, le scribente

Un version in Interlingua del celebre conto de Herman Melville, per Patricio Negrete.

Le novella *Moby Dick* es le obra plus famose del neoyorkese Herman Melville (1819-1891), qui travaliava como professor e marinero post le bancarupta de su patre. Su viages a Anglaterra, al Insulas Marquesas e al Medie Oriente inspirava parte de su contos e novellas de stylo romantic. Su conto *Bartleby, the Scrivener: A Story of Wall Street* appareva publicate in un revista in 1853 e integrava le libro *The Piazza Tales* tres annos postea. Malgrado su scarse successo al epocha del publication, le conto se considerarea plus tarde un precursor del litteratura absurde, inspirante scriptores como Franz Kafka, Albert Camus e Stephen King e ganiante adaptationes como opera, pecia theatral e cinque films. Bartleby es un homine qui utiliza su libere arbitrio pro resister a un destino externemente determinate, mesmo si tal attitude va conducer le al ruina.

Io es un vetere advocato, e io ha tres homines qui labora pro me. Mi negotio continuava crescer e assi io decideva contractar un altere homine pro adjutar me a scriber documentos legal.

Io ha incontrate numerose personas in mi dies, ma le homine qui respondeva mi annuncio esseva le persona le plus estranie que io ja ha audite o incontrate.

Ille stava foras mi bureau e ille aspettava que io parlava. Ille esseva un homine basse, quiete, e vestite con un habito munde ma vetule. Io le demandava su nomine. Illo esseva Bartleby.

Primo Bartleby laborava multo scribente le documentos legal que io le dava. Ille laborava durante le die al lumine del sol, e durante le nocte al lumine de un candela. Illo esseva contente con su labor, ma non contente con su maniera de laborar. Ille esseva troppo silentiose. Nonobstante, ille laborava ben... como un machina, nunquam regardante o parlante.

Un die, io demandava a Bartleby que ille veniva a mi bureau pro studer un documento legal con me. Sin mover se ab su sedia, Bartleby diceva: “Io non vole.”

Io me sedeva durante un momento, troppo sorprendite pro mover me. Postea io deveniva agitate.

“Tu non vole. Que vole tu dicer me, esque tu es malade? Io vole que vos me adjuta con iste documento.”

“Io non vole.”

Su facie esseva calme. Su oculos monstrava nulle emotion. Ille non esseva irate. Isto es estranie, io pensava. Que deberea io facer? Ma, le telephono sonava, e io oblidava le problema adhuc. Post alicun dies, quatro documentos longe arrivava al officio. Illos requireva un studio attentive, e io decideva dar un documento a cata un de mi homines. Io les vocava e tote illes veniva a mi officio. Ma non Bartleby.

“Bartleby, rapido, io attende.”

Ille veniva, e ille stava ante me durante un momento. “Io non vole,” ille diceva, tunc ille tornava e vadeva a su scriptorio.

Io esseva tanto sorprendite que io non poteva mover me. Il habeva alicue cosa in Bartleby que me gelava; nonobstante, al mesme tempore, illo me faceva regrettar le.

Durante que le tempore passava, io videva que Bartleby nunquam sortiva a prander. Vero, ille vadeva nusquam. Al dece-un de cata matino, un del homines soleva portar a Bartleby alicun tortas al gingibre.

“Umm. Ille se alimenta con illos,” io pensava. “Povre bonhomine!” A vices ille es un pauco insensate, ma ille es utile a me.

“Bartleby,” io diceva un postmeridie. “Per favor, vade al posta e apporta mi correspondentia.”

“Io non vole.”

Ioolveva a mi officio assatis choccate pro pensar. Que nos vide, le problema ci es... un de mi travaliatores appellate Bartleby refusa de facer alicun cosas que io le demanda facer. Nonobstante, un cosa importante re ille, ille es sempre in su officio.

Un dominica io camminava a mi officio a facer un travalio. Quando io insereva le clave in le porta, io non poteva aperir lo. Io stava un pauco sorprendite, tunc io vocava, pensante que alicuno poterea esser intra.

Bartleby esseva illic. Ille veniva de su officio e me diceva que ille non voleva permittit me de entrar.

Le idea de Bartleby habitante in mi bureau habeva un estranie effecto super me. Io vadeva via furtivamente como un can lo face quando on lo ha critate... con su cauda inter su gambas.

Esque alicun cosa esseva improprie? Io non credeva per un momento que Bartleby manteneva un femina in mi bureau. Ma durante alicun tempore ille debeva haber mangiate, vestite e dormite ibi. Quanto solitari Bartleby debeva esser sin amicos.

Io decideva adjutar le. Le matino sequente io le vocava a mi bureau.

“Bartleby, esque vos vole dicer me alicun cosa super vos?”

“Io non vole.”

Io me sedeva con ille e diceva, “Vos non debe parlar me super vostre historia personal, ma quando vos fini de scriber ille documento...”

“Io ha decidite non scriber plus,” ille diceva. E ille abandonava mi bureau.

Que debeva io facer? Bartleby refusava travaliar. Tunc, proque ille deberea remaner in su travalio? Io decideva dicer le que ille debeva vader via. Io le dava sex dies pro abandonar le bureau e io le diceva que io le darea un pauco de pecunia extra. Si ille non voleva travaliar, ille debeva vader via.

Al sexte die, alicue sperantiosemente, io regardava le officio que Bartleby usava. Ille totevia esseva ibi.

Al sequente matino, io vadeva al officio de bon hora. Toto esseva tranquille. Io essayava aperir le porta, ma illo esseva serrate. Le voce de Bartleby veniva ab intra. Io stava como colpite per un radio. Io camminava le stratas pensante. “Ben, Bartleby, si tu non vole abandonar me, io te abandonara.”

Io pagava a alicun homines pro que illes moveva le mobiliario del officio a un altere loco. Bartleby remaneva ibi durante que le homines prendeva su sedia via.

“Adeo Bartleby, io vade via. Adeo e que Deo sia con te. Prende iste pecunia.” Io lo poneva in su manos. Isto cadeva al solo; e tunc, estranie dicer, io habeva difficultate de abandonar le persona que io voleva que me abandonava.

Depost alicun dies, un homine incognite me visitava in mi nove officio. “Vos es responsabile pro le homine que vos lassava in su ultime officio,” diceva ille. Le proprietario del edificio me ha passate un ordine del tribunal dicente que vos debe prender le via. Nos essayava facer le abandonar, ma illeolveva e ille disturba le alteres ibi.

Io retornava a mi previe officio e io incontrava Bartleby sedite sur le solo vacue.

“Bartleby, un de duo cosas debe occurrer. Io vos obtenera un travalio differente, o vos potera travaliar pro un altere advocato.” Ille diceva que nulle option le placeva.

“Bartleby, per favor veni a casa con me e remane ibi usque nos decide lo que tu facera?”

Ille respondeva suavemente, “No, io non desira facer ulle cambios.” Io repondeva nihil plus. Io fugiva. Io recurveva le urbe e visitava locos de interesse historic, ulle cosa pro remover Bartleby de mi mente.

Quando io entrava a mi officio de pois, io trovava un message pro me. Bartleby habeva essite incarcerate.

Io le trovava ibi, e quando ille me regardava, ille diceva: “Io te cognosce, e io ha nihil a dicer te.”

“Ma io non te poneva ci, Bartleby.” Io me sentiva profondemente dolite. Io le diceva que io dava al carcerero pecunia pro comprar le un bon cena.

“Io non vole mangiar hodie”, ille diceva. “Io nunquam cena.”

Le dies passava, e io novemente vadeva a visitar Bartleby. On me diceva que ille dormiva in le patio del prision foras.

Esque illo es ver? Le magre Bartleby esseva cubate sur le frigide petras. Io me inclinava pro regardar le parve homine cubate con su geniculos contra su pectore. Io me approachava e le regardava. Su oculos esseva aperte. Ille pareva esser in un profunde somno.

“Esque ille non mangiara hodie o ille vive sin mangiar?” demandava le carcerero.

“Ille vive sin mangiar” io respondeva... e io claudeva su oculos.

“Uh... ille es addormite, nonne?” diceva le carcerero.

“Con reges e advocatos,” io respondeva.

Io recipeva un historietta alicun dies de post que Bartleby moriva. Io apprendeva que ille habeva laborate durante multe annos in le posta. Ille esseva in un officio special que aperiva tote le litteras que non attingeva le personas al quales illos esseva inviate. Illo se appella le officio del litteras morte. Le litteras non es clarmente scribite, assi le currero non pote leger le addresses.

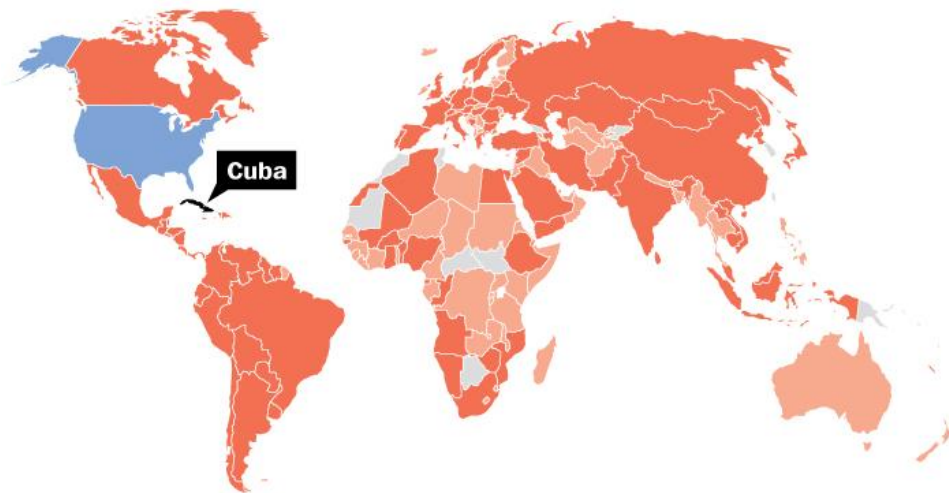
Ben, le povre Bartleby debeva leger le litteras, pro vider si le nomine de alicuno esseva clarmente scribite pro poter inviar los. Pensa in illo. De un littera cadeva un anello nuptial; le digito pro le qual esseva comprate putresce in le tumba. Un altere

littera ha pecunia pro adjutar alicuno morite ante multo tempore. Litteras plen de sperantia pro illes qui moriva sin ulle sperantia.

Povre Bartleby! Ille ipse haveva perditte tote sperantia. Su travalio haveva occidite alco intra ille.

Ah, Bartleby! Ah humanitate!

Statos Unite e Cuba: nove horizontes

Malgrado le embargo statounitese, le majoritate del pais es ha conservate ambassadas (rosso) o arrangiamtos diplomatic (roseo) con Cuba. Le Statos Unite se relaciona con le governmento cuban per medio de un officio in le ambassada suisse denominate “Interests Section”.

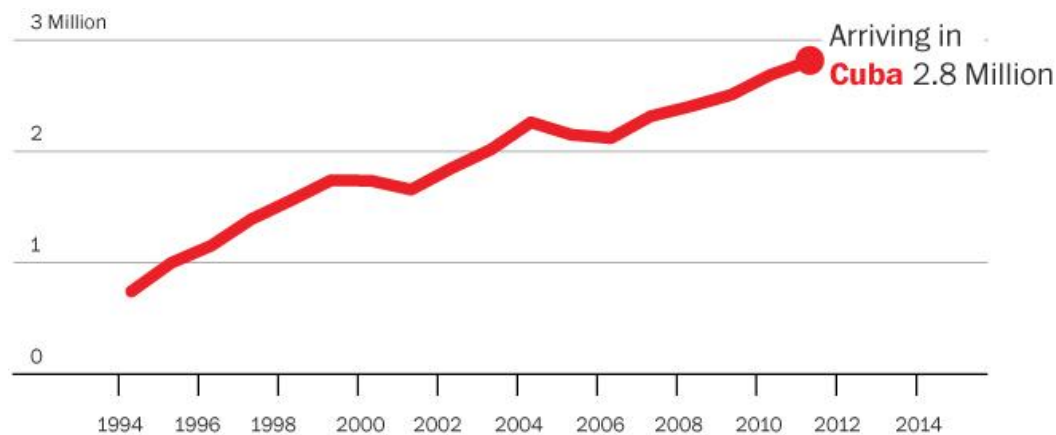
Tote le pais american ha un ambassada in Cuba, con exception del Statos Unite. Desde 1961, cubanos e statounitese se relaciona diplomaticamente per medio de officios in le ambassadas suisse in Habana e Washington.

Le Statos Unite promoveva le independentia de Cuba del dominio espaniol e lo converteva in un protectorato lore, seligente governantes e controlante le production agricultural del plus extense insula caribe. In 1898, Cuba debeva ceder per trenta-tres annos un area in le Baia de Guantánamo pro installation de un base militar statounitese.

In 1959, un revolution establiva un dictatura comunista in Cuba e consequenceva in le ruptura del relaciones con le Statos Unite, que essayava un malsucesse invasion militar e decretava un serie de sanctiones economic e diplomatic contra Cuba. Le cubanos nationalisava interprisas statounitese in lor territorio e se aproximava del regime sovietic, refutante le democratia e le capitalismo.

Con le collasso del Union Sovietic, le sabotage statounitese se faceva sentir plus fortemente. Le embargo se intensificava a fin de accelerar de declinio del regime cuban. Cuba impovriva, ma resisteva. In 1999, post eliminar certe restricciones al viages a fin de facilitar le intercambio cultural inter ambe pais, Bill Clinton premeva le mano de Fidel Castro: ecce le prime contacto official inter presidentes in quaranta annos. George W. Bush, totevia, mitteva le governmento cuban in su listas de tyrannos, terroristas e fabricantes de armas chemic – le si-nominate “axe del mal”. In 2009, Barack Obama levava alcun barrieras al commercio, finanzias, turismo e telecommunicationes. Ille se

ha incontrate con Raúl Castro, e ambes annunciava in 2014 le initio de un processo de normalisation del relationes, negociate in secreto con assistentia de Canada e del Vaticano. In januario 2015, durante un incontro in Habana, diplomatas del duo pais es evaluava como productive le evolution del conversationes. Nove regulas permette ja viages touristic de statouniteses a Cuba e le importation de cigarros e rum cuban. Cuba esseva removite del lista de patrocinatores del terrorismo in april – decision que tende a esser confirmate per le senato. Le devolution del base naval del Baia de Guantánamo es un promissa electoral de Obama ancora incomplite. Isto tamben depende, totevia, de approbation per le poter legislative.

Con le colapso sovietic in 1991, Cuba perdeva su principal patrocinator e partenari commercial. Le insula decideva tunc aperir su territorio e accrescer le turismo a su activitates economic, basate sur le production de sucro e tabaco. Post le recente concessiones al viages touristic e al uso de cartas de credito per statouniteses in Cuba, on expecta que le economia del insula va crescer exponentialmente.

Basate sur le entrada *Cuba-United States relations* del Wikipedia in anglese e sur le articulo *Where U.S.-Cuba relations stand and what may change*, publicate le 15 januario 2015 in le jornal *Washington Post*.

Le passaportos le plus potente del mundo

Quante pais es tu poterea visitar con tu passaporto sin le necessitate de requirer un visa? Le responsa es 174 si tu nasceva in un de iste cinque pais: Svedia, Finlandia, Germania, Regno Unite e Statos Unite.

Le sito de reservas GoEuro evaluava 51 pais secundo iste criterio e concludeva tamben que, extra le Atlantico Nord, le passaportos le plus ben accepte es celles de Japon, Singapura e Nove Zelanda, totes con entrada libere in al minus 170 pais.

Anque, on calculava quante horas un citatano debe travaliar, in media, a fin de obtener un passaporto in su pais. Novemente le svedeses vinceva: 1 hora de travaglio suffice a illes. In secundo veni le Emiratos Arabe (2 horas) e postea Denmark, Norvegia e Iraq (3 horas). In compensation, un mexicano debe laborar 266 horas e un liberiano 278 horas a fin de comprar su passaporto.

Ab le articulo *The world's most powerful passports*, per Oliver Smith, publicate le 21 april 2015 in <http://www.telegraph.co.uk/travel/travelnews/11552784/The-worlds-most-powerful-passports.html>. La on incontra un lista complete con le cinquanta-un pais, le quantitate de pais que on pote visitar con illo sin visa e le costo del passaporto in libras sterling e in horas travaliare.

Que veni le Cuppa America!

Del 11 junio al 4 julio se va disputar le quaranta-quarte edition del Cuppa America, le plus ancian torneo footballistic inter selectiones national. Le competition ha loco in Chile per le septime occasion. Ultra le dece paises associate al Conmebol, participa como invitatos iste anno Mexico e Jamaica.

Le formato es le mesme que se ha adoptate desde 1993, con duodece equipas divide in tres gruppos e octo qualificatos al phase eliminatori. Traditionalmente, le Cuppa America non admitte prolongation post matches eliminatori, passante directemente al decision per penalties. Per insistencia de FIFA, le ultime edition introduceva prolongationes, ma le Conmebol ha decide de retornar al regulamento anterior, excepto pro le finalissima. Pro iste match, on sollicitava al International Football Association Board de permitir un quarte substitution in caso que le trenta minutas extra debe jocar se, ma le presidente de FIFA non permitteva que le organismo al minus votava le sollicitation, mesmo si illo intende preservar le sanitate physic del athletas.

Un nova es que le decisiones per penalties pote venir anque in le ultime ronda del phase de gruppos, si duo equipas decide lor qualification in confrontation directe. Sex trainatores participante es argentinos. Le principal favoritos al titulo es le tres capites de serie: Chile, Argentina e Brasil. Le currente campion Uruguay – ora sin su principal stella Luis Suárez, suspense desde le ultime mundial – e le bon selection de Colombia figura anque inter le candidatos al corona del football sudamerican, que assecura participation in le veniente Cuppa del Confederationes, a jocar se in Russia in 2017.

Durante le reunion del committee executive del Conmebol, realisate in novembre 2014 in le citate chilen Viña del Mar, Uruguay e Argentina manifestava lor intencion de hospitar conjunctemente le Cuppa Mundial de 2030, quando le torneo complera cento annos.

Insimul con iste edition del Almanac va un tabula del matches del Cuppa America 2015.

Attention al redaction

On debatteva recentemente in le gruppo *Interlingua (IALA)* de Facebook sur le ambiguitate del phrase *le persona qui vos riguarda*. Interlinguistas exponeva lor considerationes sur possibile regulas pro le uso del pronomine relative, per exemplo distinguente *que* objecto de *qui* subjecto, o introducente un nove parola *quem*; e anque sur le obligation o non de positionar le pronomine objecto sempre post le verbo.

Un problema con le creation de regulas nove es lor arbitrariedade, post que le manco de un opinion unanime ducerea a glorificar le preferentia de alcun personas e causar resentimento a alteres – ecce un problema del democratia proprie quando il existe nulle consenso sur un question.

Anque, le casos de ambiguitate originate de pronomines relative o objective es assatis rar e quasi sempre se aclara per le simple apprehension del contexto. Dunque, establir regulas rigide pro isto esserea forsan contraproductive, creante plus difficultate al apprentissage de Interlingua sin apportar avantages considerabile.

Mi suggestion sur iste puncto es que on sia, surtoto, caute al momento de rediger, evitante constructiones ambigue como in iste exemplo. In nostre caso concrete, un simple preposition solve le problema: *le persona a qui vos riguarda* non es *le persona qui riguarda a vos*. Assi, le phrase pote reorganisar se sin reinventar un grammatica ja consecrate per su uso continue e que ha promote con successo le communication inter personas de viventias linguistic tanto diverse.